

Nagy Mónika

Rendfenntartó intézkedések a szlovák közoktatásban

Ennek az összefoglalónak célja, hogy rövid, átfogó betekintést nyújtson a szlovákiai közoktatás rendfenntartó, fegyelmi intézkedéseibe. A feldolgozás elsődleges célja, hogy bemutassa a Szlovák Köztársaság közoktatási törvénye milyen szabályokat határoz meg – központi szinten általánosságban véve – a fegyelmi eljárások esetében. Továbbá kiderül, hogy milyen mélységben foglalkozik a központi szabályozás a közoktatás eme igencsak „kényes” és az oktatás folyamatához nem kifejezetten a tanulmányok kapcsán kötődő témájával.

Rövid összefoglalóm második felében gyakorlati példákon keresztül két, erkölcsi normáiban, szigorúságában és iskolai rendtartásában (házirend) is különböző oktatási intézményt mutat be. A gútai Nagyboldogasszony Magyar Tannyelvű Nyolcosztályos Egyházi Gimnázium, mint katolikus intézmény iskolai rendtartása a 2008-ban elfogadott Közoktatási Törvény szellemében íródott; míg az érsekújvári (magyar tannyelvű) Pázmány Péter Gimnázium belső iskolai rendtartása az 596/2003-as törvény, valamint a Szlovák Köztársaság Iskolaügyi Minisztériumának¹ 80/1991-es Rendelete alapján készült. Az előbbi intézmény esetében a szóban forgó témában sikerült a volt iskolaigazgatóval egy interjút is készíteni, míg az utóbbi esetében, mely szintén rendelkezik nyolcéves gimnáziumi oktatási formával, a tanítási gyakorlataim során szerzett tapasztalataimat is felhasználtam.

A Szlovák Nemzeti Tanács 245/2008-as Közoktatási Törvénye szabályozási keretet ad a szlovák oktatásügynek. A közoktatási törvény nem a működést szabályozza, hanem az oktatásjogi keretet adja meg. A működést a Szlovák Iskolaügyi Minisztérium által kiadott alacsonyabb rendű jogszabályok, rendeletek adják (Rendelet – Vyhláška, illetve Működési Szabályzat – Metodický Pokyn). Ez azért érdekes, mert korábban az oktatásügy nem rendelkezett konkrét, összesített közoktatási törvénnyel.

A Szlovák Köztársaságban a következő hierarchiai sorrendben épülnek fel a közoktatást szabályozó rendelkezések:

---

¹ Ministerstvo Školstva Slovenskej Republiky

I. szint: a Szlovák Nemzeti Tanács² által kiadott 245/2008 Közoktatási Törvény³ (törvény a nevelésről, a művelődésről és egyéb kiegészítő változtatásokról 2008. május 22.)

II. szint: Iskolaügyi Rendeletek⁴ (Előírások) (Itt megjegyzem, hogy korábban, kizárólag csak ezen a jogszabályok, Közoktatási Törvény szabályozásának megléte nélkül adtak keretet a közoktatásnak.)

(Ezek a jogszabályok gyakorlati szinten alkalmazandóak és befolyásoló jogerővel bírnak.)

III. szint: Működési (methodikai) Szabályzatok (irányelvek)⁵

A Közoktatási Törvény 4. fejezetében⁶ található paragrafusok foglalják össze azt, hogy a tanuló év végi tanulmányi teljesítménye hogyan értékelhető, ezt bővebben meg is indokolja, és itt tesz említést arról, hogy a tanulói magatartás milyen érdemjegyekkel osztályozható /4/§55(6)/.

Az érvényben lévő Közoktatási Törvényben az alábbiak szerint értékelik a tanulói magatartást:

§55. (6).

1 – nagyon jó

2 – megfelelő

3 – elégséges

4 – elégtelen

A Közoktatási Törvény ezen fejezete nem tér ki konkrétan, a viselkedési szabályokkal kapcsolatban, ugyanakkor, az említett cikkelyen belül meghatároz „nevelési intézkedés”-sel kapcsolatos előírásokat is /4./§58/:

§58. Nevelési intézkedések

(1). A példás magaviseletért, példamutató tevékenységért és becsületes tevékenységért a tanulót dicséretben részesíthetik vagy egyéb jutalmazással értékelhetik.

(2). Amennyiben a tanuló az iskolai rendtartást megsérti, figyelmeztetésben vagy megrovásban részesül az osztályfőnök, a szaktantárgy-vezető, a gyakorlatvezető vagy az iskolaigazgató által, és feltételes vagy végleges elbocsátásban részesülhet.

---

² Národa Slovenskej Republiky

³ Školský Zákon č. 245/2008 (o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov)

⁴ Vykonávací predpis = Vyhláška

⁵ Metodický Pokyn (Rezortné Predpisy)

⁶ Hodnotenie a klasifikácia prospechu a správania žiakov a opatrenia vo výchove v základných školách a stredných školách č. §55 a §58.

(3). Amennyiben a tanuló nagymértékben befolyásolja viselkedésével és agresszivitásával az iskolai rendtartást, saját tanuló társainak egészségi állapotát, viselkedésével akadályozza a nevelésben és az oktatásban résztvevő pedagógusok munkáját, az iskolaigazgató vagy az intézményfenntartó által (kivételt képeznek a speciális nevelésű intézmények) védelmi intézkedésekre kerül sor, amely a tanuló azonnali kizárását jelenti a tanóróról; továbbá a tanulót az iskolaigazgató egy elkülönített helyiségben köteles elhelyezni, tanári felügyelet mellett.

Az iskolaigazgató, vagy az intézmény fenntartója azonnali beavatkozással hívhatja:

A.) a tanuló Törvényi képviselőjét

B.) egészségügyi szaktanácsadót⁷

C.) rendőrségi képviselőt⁸

(4). A védelmi intézkedés a tanuló megnyugtatóra szolgál. A kizárólag indokolt védelmi intézkedést az iskola igazgatója vagy annak fenntartója írásban állítja ki.

A törvény 10. fejezetében fellelhető 153. paragrafus az iskolai rendtartással kapcsolatos szabályokat fogalmazza meg. Ez a rész is csak általánosságban foglalkozik ezzel a fegyelmezés konkrét „eszközeivel”, míg az Iskolaügyi Minisztérium által kiadott működési szabályzat (Rendelet) konkrétan felöleli ezt a témakört, mely alapján, kiegészítve az iskolák, saját normáik és profiljuk alapján alakítják ki saját iskolai rendtartásukat.

§153. Iskolai rendtartás⁹

(1). Az iskolai rendtartást az iskolaigazgató vagy annak fenntartója adja ki, az Iskolatanács (Önkormányzati Testülete) és Pedagógiai Tanács (Tanári Bizottság) egyetértésében.

A dokumentum az alábbiakat kötelezően tartalmazza:

a.) a gyerekek, tanulók, törvényi képviselőjük (szülők) jogait és kötelességeit, az iskola tantestületének és további alkalmazottjainak közös érdekeit;

b) az iskola működési és belső szabályzatát;

c) a gyerekek és a tanulók biztonsági és egészségi feltételeit, védelmet nyújt a szociálpatológiai esetekkel szemben, a diszkrimináció és az erőszak ellen;

d) az iskola tulajdonjogait, amennyiben így rendelkezik az iskola működtetője.

---

⁷ Zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 140/2008 Z. z.

⁸ § 72 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbere v znení neskorších predpisov.

⁹ Školský poriadok č. § 153.

(2). Az iskola működtetője vagy az iskolaigazgató beleegyezésével a gyermeknek, tanulónak lehetősége nyílik versenyekre jelentkezni.¹⁰

(3). Az iskolai rendtartásról szóló dokumentumot az iskolaigazgató vagy az iskola fenntartója nyilvános helyen függeszti ki az iskola épületében, közzéteszi az iskola alkalmazottai, a gyerekek és a tanulók számára; valamint annak kiadásáról és tartalmáról értesíti a tanulók szüleit is.

A tanulókkal kapcsolatos fegyelmezési intézkedések kapcsán fontos kiemelni A középiskolákra vonatkozó Nevelési Intézkedések 8/2009-R Működési Szabályzatok (Irányelvek) 22. Rendeletének¹¹ ide vonatkozó részét:

22/4.: Az iskolai rendtartás, az iskolai közösség és tevékenység, az emberi jogok normáinak megsértése, alapján elkövetett kisebb-, súlyosabb és ismétlődő vétségek és kihágások esetében a tanulót figyelmeztetésben vagy megrovásban¹² részesíthetik, az alábbiak szerint:

- a) figyelmeztetés az osztályfőnök által;
- b) figyelmeztetés a szaktanár által;
- c) figyelmeztetés a mester által;
- d) megrovás az osztályfőnök által;
- e) megrovás a szaktanár által;
- f) megrovás a mester által;
- g) megrovás az igazgató által.

22/5.: A konzervatóriumokban a részlegvezető a 22/4-es pontok alapján javasolhat fegyelmi intézkedést, a hibát elkövető tanuló esetében az osztályfőnöknek.

22/6.: Az iskolai rendtartás, az iskolai közösség, az erkölcsi normák és az emberi jogok ellen elkövetett súlyosabb és ismétlődő helytelen cselekedetek esetében az alábbi lehetőségek szerint járnak el:

- a) feltételes kizárás az iskolából;
- b) kizárás az iskolából.

---

¹⁰ Megjegyzés: Ez a pont, első olvasásra furcsának tűnhet, mindenképp előtte jogszabályi helyét illetően. Ugyanakkor, ha abból indulunk ki, hogy a diák jogai és kötelességei törvény által biztosított, akkor teljesen helyénvaló. Példaként említeném, hogy az iskola élsportolójának lehetőséget kell biztosítani az iskola részéről a tanítási időn belül is a sportolási lehetőségre és versenyekre, ennek szellemében biztosítani oktatását az iskolai időn kívül. Ez a gondolat nem csak a tanuló szempontjából, de az iskola hírnevének növeléséből is fontos lehet. (Ugyanakkor megjegyezném azt, hogy a tanítási órákon kívüli oktatást már nem finanszírozza az állam, ennek terhe a gyermek, diák eltartójára – szülő vagy gyám – hárul).

¹¹ Működési irányelvek 8/2009-R (2009.május 14.) / A középiskolai tanulók értékelése és érdemjegybéli értékelése – na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl /

¹² § 58 ods. 2 zákona č. 245/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov.

22/7.: *középiskolákban a 22/6-os pontban ismertetett eljárást csak abban az esetben javasolható, ha a tanuló betöltötte az iskolai tankötelezettség által megszabott életkorhatárt¹³. (a tankötelezettség 16 éves korig tart Szlovákiában)*

22/8.: *A nevelési intézkedések a 22/4 és a 22/6-os pontok alapján a cselekvés napjától kezdődően két hónapos intervallumban szabhatók ki. Az intézkedés legkésőbbi napja, a cselekedet napjától számítandó egy év. **Egy kihágásért egy büntetés jár.***

22/9.: *A fegyelmezést megkövetelő 22/4 és 22/6. pontok alapján történő büntetéshozatal előtt a tanuló által elkövetett cselekedet objektív vizsgálatot igényel. Szükség esetén meg kell hogy jelenjen a tanuló törvényes képviselője, vagy az iskola által delegált képviselő.*

22/10.: *A 22/4 és 22/6/a) alapján meghozott szükséges fegyelmi döntésről a tanulót az osztály vagy az egész iskola előtt értesítik.*

22/11.: *Abban az esetben, ha a fegyelmi intézkedés¹⁴ a 22/6/a) pont alapján történik, az iskolaigazgató legtovább egy évre szabhat ki próbaidőt a tanuló számára. Ha az ideiglenes kizárás ideje alatt a tanuló nem követ el további kihágásokat, az igazgató eltöröli a büntetést. Amennyiben a „próbaidő” alatt a tanulónál a továbbiakban is magatartási zavarokat észlelnek, az igazgató a 22/6/b) pont alapján jár el.*

22/12.: *Amennyiben az iskolaigazgató a 22/4/g) és a 22/6/a) döntést hozza meg, a kettő nem zárja ki egymást¹⁵.*

22/13.: *A nevelési intézkedésről hozott döntés bekerül a tanuló személyi adatlapjába¹⁶, melyről a szülő írásos értesítést kap az iskolaigazgató által, mindaddig, míg a tanuló be nem töltötte a felnőtt korhatárt.*

Az iskolai rendtartás és általánosságban véve a középiskolai ügynevezett nevelési intézkedések csak keretet adnak a közoktatási intézményeknek. Az intézmények a saját iskolai rendtartásukban összefoglalt jogokat, a jutalmazásokkal és az ösztöndíjjal kapcsolatos kérdéseket, a fegyelmi eljárásokat, a megvonásokat, valamint a kizárási feltételeket konkretizálva egyénileg szabják meg.

A fegyelmezésekkel kapcsolatos kérdéseket a közoktatási intézményben felállított grémium határozza meg. Tagjai az iskolaigazgató és helyettese(i), a Pedagógiai Tanács és a Tantárgybizottság. Abban az esetben, ha a tanuló súlyos fegyelmi vétséget követ el, az ügy

---

¹³ § 19 ods. 1 a 2 zákona č. 245/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁴ § 5 ods. 4 písm. j) zákona č. 596/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁵ § 38 ods. 4 zákona č. 596/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁶ § 11 ods. 3 písm. l) zákona č. 245/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov.

kivizsgálását a rendőrség veszi át. A tanuló 16 éves koráig szülői felelősségvállalást élvez, míg e fölött vétség esetén eljárást indíthatnak a tanuló ellen. Konkrét példaként említeném, ha a tanuló két héten át igazolatlanul hiányzik az iskolából, ebben az esetben az ügy elsőként a Szociális Ügyosztályhoz, majd a rendőrséghez kerül, és eljárást indíthatnak a diákkal szemben.

A továbbiakban, a fent említett két középiskolai példán keresztül szeretném bemutatni az iskolai rendtartás szabályozásait, gyakorlati esetekkel alátámasztva.

A gútai *Nagyboldogasszony Nyolcosztályos Gimnáziuma* szerint az iskolai rendtartás jelentése a következőképpen fogalmazódik meg: „Az iskolai rendtartás megsértése fegyelmi vétség. Ezért kihágás esetén fegyelmi intézkedéseket von maga után. Az iskolai rendtartás az iskola belső életét szabályozza, tehát érvényes az iskola teljes területén, az iskola által szervezett eseményeken és az iskolán kívüli rendezvényeken, tanítási idő és iskolai szünidők alatt is.”

A volt iskolaigazgató elmondása alapján ebben az iskolában próbálnak szigorúbb, de humánus megoldással rendet teremteni. A szülők többször panasszal élnek az iskola felé, hogy lehetnének az iskola szabályai liberálisabbak a rendet és a fegyelmet illetően. A fent idézett részlet érdekes kérdést vet fel, hiszen az iskolai rendtartás ezek szerint nemcsak a tanítási időre, illetve az iskola területére vonatkozik, hanem az iskolai szünidőkre is, illetve az iskolán kívüli rendezvényekre is. Ez utóbbi esetben az nem derül ki, hogy itt csak az iskola területén kívül megvalósuló, de iskolai szervezésű rendezvényekről (tábor, képzés stb.) van szó, vagy pedig bármiféle olyan iskolán kívüli rendezvényre vonatkozik, ahol a diák az intézménytől függetlenül megjelenik.

Gimnázium iskolai rendtartásának *Általános Rendelkezések* között található a szülők és a tanulók kötelezettségei, melyek közül az alábbiakban néhányat emelnék ki:

- a) *Az iskola tanulója és szülei vállalják az Egyházi iskola szellemiségéből eredő kötelezettségeket, a tanulók magaviseletével kapcsolatos követelményeket és előírásokat, melyek az iskolai rendtartásban szerepelnek.*
- b) *A tanulók és a szülők kötelesek megismerkedni az iskolai rendtartással. Az iskolai rendtartás nem ismerete, nem mentesíti a diákot a vétségért járó intézkedés alól.*

Fontosnak tartom megjegyezni, hogy a fent említett gimnázium iskolai rendtartásának szabályait az egyházi jellegből adódó szellemiségből és erkölcsi szabályokból eredeztetik,

ennek megfelelően utalva arra, hogy az ebben foglaltak nem képezik vita tárgyát, így azok módosítása, változtatása, enyhítése nem lehetséges.

Ennek a szellemiségnek megfelelően a *Viselkedés az iskolában* című fejezetben az intézmény szigorúságra törekszik:

3.1. Tanítás előtt és után, tanítási órán, tanórák közti szünetben:

- a) *A tanulók az első óra elején és az utolsó óra végén imádkoznak.*
- b) *A diák köteles az iskolában tartózkodni 20 perccel a tanítás előtt (kivételt képeznek azok a bejárók, akiknek ezt a tömegközlekedési eszközök menetrendje nem teszi lehetővé).*
- c) *A diákok minden késését a szolgálatos tanár jegyzi be a nyilvántartó füzetbe. Három indokolatlan késésért (7.55 után) 1 igazolatlan óra jár büntetésként.*
- d) *A tanulók az iskolába érkezés után azonnal lábbelit váltanak. A lábbelit az arra kijelölt helyen tárolják. (Mindez érvényes a felső ruházatra is, pl. sapka, kabát, sál).*
- e) *A tanuló köteles magánál tartani minden nap az egészségügyi táskáját (tisztító törölköző, szappan, toalettpapír).*
- f) *A tanuló a tornaruhát tanítás után nem hagyhatja az iskolában, köteles hazavinni és rendszeresen tisztítani.*
- g) *Tilos az iskolába hozni drága ékszert, nagyobb összegű pénzt, elektronikai berendezéseket, balesetveszélyes tárgyakat, fegyvert, kártyát, cigarettát, alkohol tartalmú italokat, közérkölcstől sértő (írott vagy elektronikus) sajtóterméket, vagy más olyan dolgot, amely veszélyeztetheti mások testi és lelki egészségét.*
- h) *A diákoknak szigorúan tilos a dohányzás, alkohol és más kábítószer fogyasztása, amelyek veszélyeztetik a testi és lelki egészséget!*
- i) *Az iskolában a diák megjelenése illedelmes, ruházata megfelelő és tiszta, hajviselete ápoltságban. A diákoknak tilos az arc festése, a köröm festése színes körömlakkal, valamint a haj extrém festése. A fiúknál tilos a fülbevaló viselete! Minden diáknak tilos a testékszerek viselése! A diák kerülje a szélsőséges divatirányzatokat és extrém hajviseletet.*
- j) *Iskolai ünnepek (tanévnyitó, tanévzáró, ballagás) alkalmával a diákok ünnepi viseletben jelennek meg. Lányoknál fehér blúz, hosszú sötét szoknya vagy nadrág, hozzá illő lábbeli. Fiúknál fehér ing, sötét nadrág és hozzáillő lábbeli. Egyéb iskolai rendezvényeken alkalomhoz illő megjelenés.*

- k) *Az iskola épületében a tanítás alatt (7.55 – 15.10) tilos a mobiltelefonok használata.*
- l) *Az iskola területét tanítás alatt csak tanári felügyelettel (kivételes esetben tanári engedéllyel) hagyhatja el a tanuló. Az 1–4. osztály bejáró tanulói csak az autóbusz (vonat) indulása előtt 20 perccel hagyhatják el az iskola területét. Ellenkező esetben jelentik az ügyeletes tanárnak vagy osztályfőnöknek!*
- m) *A tanulók az iskola mellékhelységét a kultúrált viselkedés szabályai szerint használják!*
- n) *A tanuló a tanítási idő alatt egyéb aktivitáson csak az iskola igazgatójának írásbeli engedélyével vehet részt!*
- o) *A diák a tanítási órákon magánál tartja a diákigazolványát. Ha a diák 10 alkalomnál többször felejt otthon a diákigazolványát, akkor az fegyelmi intézkedést von maga után. A diákigazolvány hiányát a tanár az osztálykönyvbe jegyzi fel. A diákigazolvány elvesztése esetén a tanuló ezt a tényt jelenti az osztályfőnöknek, és új diákigazolványt vásárol!*
- p) *Beszédmodora, viselkedése ne váltson ki az iskolán belül és kívül megbotránkozást.*
- q) *A diák közvetlenül a becsengetés után elfoglalja a helyét az osztályban. Ekkorra az adott órára szükséges tárgyak (füzet, könyv stb.) van csak a padján!*
- r) *A diák a tanítási órán és szünetben a tanár utasításait maradéktalanul végrehajtja! Kivételt képez, ha az utasítás törvénybe ütköző, sérti a diákok jogait, vagy veszélyezteti bárkinek a testi és lelki épségét.*
- s) *A tanítási órán a tanulók a tananyagra összpontosítanak és ebben diáktársaikat sem zavarják! A tanuló munkájával hozzájárul az óra hatékonyságához. Tilos beszélgetéssel vagy illetlen viselkedéssel a tanár munkáját akadályozni!*
- t) *Az osztályba lépő vendéget és tanárt az egész osztály felállással köszönti!*
- u) *Tilos szemetelni az órák alatt és a szünetben az iskola egész területén! Tilos a szemetet az ablakon kidobálni!*
- v) *Tanítás után a tanulók a széket felrakják a padra és a helyüket tisztán hagyják el!*
- w) *Szünetben a tanulók az osztályban, folyosón, jó idő esetén tanári felügyelettel az iskolaudvaron tartózkodhatnak!*
- x) *A tanulók a szünetben is fegyelmezetten viselkednek (nem szaladgálnak, nem hangoskodnak stb.)!*

- y) *Tilos tanítás alatt rágógumit rágni!*
- z) *A tanuló minden tanítási órán felkészülten jelenik meg. Ellenkező esetben óra elején jelzi felkészületlenségét a tanárnak!*

...

4. Viselkedés az iskolán kívül

4.1. Iskolai rendezvények, sportrendezvények, kirándulások

- a) *Az iskolai rendezvények, sportrendezvények, iskolai kirándulások az oktató –, nevelőmunka szerves részét képezik, ezért ugyanazok az elvárások, elvek és előírások érvényesek, mint tanítás alatt, igazodván az adott helyhez és alkalomhoz!*
- b) *A rendezvényekről való indokolatlan hiányzás ugyanolyan következményekkel jár, mintha a diák tanítási óráról hiányozna!*
- c) *A rendezvény befejezése előtt csak az osztályfőnök, esetleg a megbízott tanár engedélyével távozhat!*
- d) *Ha a rendezvény a városon belül történik, akkor a rendezvényre fegyelmezetten vonulnak át a tanulók osztályok szerinti sorrendben!*

4.2. Tanítás befejeése után, a szünidőben

A tanuló a hatályban lévő, ide vonatkozó törvények szerint az iskolán kívül is az iskola tanulója, ezért úgy kell viselkednie, hogy azzal ne sértse az iskolai rendtartást, és az iskolának jó hírét keltse!

4.3. Tömegközlekedési eszközök

- a) *A diák a tömegközlekedési eszközön nem tolakodik, nem rongálja azt, nem szemetel és nem viselkedik illetlenül!*
- b) *A diák átadja helyét az idősebb utasoknak!*

A gyakorlatban ezen szabályok érvényesítése kapcsán a pedagógusnak jelentős szerep jut: például, ha a tanuló festett arccal, vagy körömmel érkezik az iskolába, a tanár felszólítja ezek azonnali eltávolítására. Nagy általánosságba véve, egy ilyen ügy ritkán jut el igazgatói szintre, ha mégis, a diák számára ezen a szinten már alig van esély a kibúváásra.

Hasonlóképpen járnak el a bekapcsolt mobiltelefonokkal is. Amennyiben a tanár észleli, hogy a diáknál mobiltelefon van, azonnal kikapcsolatja, majd egy másik tanár személyének

jelenlétében a telefont megfelelő zárt helyre teszik és a tanítási nap végén a szülőnek adják vissza.

Mobiltelefon többszöri használat írásbeli igazgatói megrovást és 2-es magaviseletet vonhat maga után.

Az iskolai rendtartás megsértése fegyelmi vétség. Ezért kihágás esetén fegyelmi intézkedéseket von maga után.

7. Pótvizsga, fegyelmi intézkedések:

7.1. Vizsgáztatás hiányzás esetén:

- a) *ha a diák egy félév alatt több mint 70 órát hiányzik, a tanárnak jogában áll a diákot vizsgáztatni matematikából, szlovák nyelvből és magyar nyelvből, indokolt esetben más tantárgyból is.*
- b) *ha a diák az adott tantárgyból egy félév alatt többet hiányzik, mint az órák 25%-a, a tanárnak jogában áll a diákot vizsgáztatni.*

7.2. Igazolatlan órák:

- *1-8 igazolatlan óra esetén igazgatói megrovó*
- *9-16 igazolatlan óra esetén kettes magaviselet*
- *17-36 igazolatlan óra esetén hármas magaviselet*
- *36 felett feltételes kizárás*

7.3. A fegyelmi intézkedések fokozatai:

- *szóbeli osztályfőnöki figyelmeztetés;*
- *szóbeli igazgatói figyelmeztetés;*
- *írásbeli osztályfőnöki megrovó;*
- *írásbeli igazgatói megrovó;*
- *magaviseleti osztályzat (2) – kielégítő;*
- *magaviseleti osztályzat (3) – kevésbé kielégítő;*
- *magaviseleti osztályzat (4) – nem kielégítő;*
- *feltételes kizárás;*
- *kizárás.*

Az iskola igazgatójának jogában áll kizárni a tanulót feltételesen, vagy véglegesen. Ilyen esetekben az a gyakorlat, hogy előbb az iskolaigazgató felhívja a szülőt, beinvitálja egy elbeszélgetésre. Amennyiben a szülő nem tesz eleget látogatásával, ebben az esetben egy írásbeli felszólítást kap. Az iskolaigazgatónál tett első egyeztetés után következő lépésként az

intézmény fenntartójához fordulhatnak (akár az iskola vezetése, ha a szülő nem tesz eleget az írásbeli felszólításnak, akár a szülő, amennyiben nem ért egyet a megbeszélés eredményével). A harmadik fokozat a Tanfelügyelőség felkeresése, amely akár a névtelenül érkezett panaszleveleket is köteles kivizsgálni.

Az iskolai rendtartás szerint a *fegyelmi intézkedések kombinálhatók. Alkalmazásuk a kihágás súlyosságától függ.* (hogyan jobban érthető legyen az iskola megfogalmazása, ez azt jelenti, hogy például ha a tanuló az első félévben kap egy igazgatói megrovást, és amennyiben a második félévben is hasonló mértékű kihágást követ el a tanuló, ez után már nem megrovás, hanem esetlegesen kettes magaviselet jár)

Néhány intézkedés és példa az Általános Rendelkezőkből a hiányzásokat illetően:

...

- e) *Ha a diák nem tud részt venni az iskolai tanításon, a törvényes képviselője köteles gyermeke távollétét azonnal tudatni a diák osztályfőnökével, vagy az iskola vezetésével.*
- f) *Indokolt távollétnek minősül: betegség, kedvezőtlen időjárási feltételek, a tömegközlekedési járatok váratlan megszakítása, rendkívüli családi okok, a diák versenyen való szereplése.*
- g) *A diák távollétét az iskolából, amely 3 egymást követő tanítási napon történik, a diák törvényes képviselője igazolhatja. Amennyiben a diák távolléte meghaladja a 3 napot, köteles orvosi igazolást is felmutatni. Indokolatlan hiányzás esetén az iskola nem fogadja el a szülői igazolást orvosi igazolás nélkül.*
- h) *A diák törvényes képviselője köteles az igazolást írásban, a hiányzást követően 3 napon belül eljuttatni az osztályfőnökhöz.*
- i) *A diákot a szülő előre meghatározott okok miatt elkeresheti:*
  - ✓ *ha 1 óráról van szó, akkor az óraadó tanártól*
  - ✓ *ha 1 napról van szó, akkor az osztályfőnöktől*
  - ✓ *1-nél több nap esetén az iskola igazgatójától.*

Mindez írásban történik a hiányzás előtt!

Amint azt fentebb is láttuk a hiányzások szorosan összefüggnek a diák előmenetelével, vizsgáztatásával és pótvizsgáztatásával. A gimnáziumban leggyakrabban előforduló fegyelmi intézkedések e téren nyilvánulnak meg. Interjúalanyom azt is elmondta, hogy ha a tanuló több

alkalommal késik percek az óráról (nem a nap elején történő késés, amit az iskolai rendtartás szerint 3 hiányzás esetén egy igazolatlan órát eredményez), ez az idő összeadódik és végül igazolatlan órát eredményez. A hiányzásokat egy füzetbe jegyzi az éppen aktuális órát tartó tanár.

Az Iskolaiügyi Minisztérium rendelete alapján ma a tanulónak egyre nagyobb szabadság jut a tanítási napokról való hiányzások tekintetében. Míg korábban a szülő csak 3 napot igazolhatott, ma már a három nap megszakítása után egy napi iskolalátogatást követően újabb három hiányzási napra adhat ki igazolást, ehhez a szülőnek joga van.

A Köznevelési Törvény szerint:

§144/9: A tanuló indokolatlan hiányzását köteles az iskolának, vagy az adott intézménynek bejelentenie a törvényes képviselője, az intézmény képviselője, vagy annak törvényes helyettese. Az igazolás legelfogadottabb formái közé tartoznak: orvosi, rendkívüli időjárási viszonyok, közlekedés akadályoztatása, rendkívüli családi események vagy a tanuló versenyen való részvétele.

§144/10: A kiskorú tanuló hiányzását, amely legfeljebb három egymás utáni napig tart kötelező a törvényes- vagy az intézmény képviselőjének jelenteni az iskola felé, valamint kivételes és személyes okok miatt kérhető orvosi igazolás, amely igazolja a tanuló betegség okából történő távolmaradását; vagy egyéb igazolás, amely kellően indokolja a tanuló hiányzását. A három napon túli hiányzást kizárólag orvosi igazolással lehet bizonyítani.

Félévenként 90 igazolt és igazolatlan tanítási órát követően a tanuló nem osztályozható a félévi bizonyítványban (minimum két érvényes osztályzattal kell rendelkeznie tantárgyanként). Ebben az esetben egy háromtagú vizsgabizottság előtt kell érvényesíteni a félévet, melynek követelménye egy egész félévnyi tananyaggal kapcsolatos számadás az adott tantárgyból.

Azok a tanulók, akik nem huzamosan hiányoznak, vizsgabizottság előtt nem kérhetőek számon. Huzamos hiányzásnak számít az, amikor a tanuló egy bizonyos tantárgy alól állandóan kimenti magát. Tehát, ugyanazokon a napokon hiányzik. Abban az esetben, ha a tanuló nem szerzett kellő mennyiségű osztályzatot, vizsgáztathatják a tanár, vagy egy felállított bizottság előtt.

A volt iskolaigazgató szerint a gimnázium kitartó és erős szabályzatának köszönhetően nem gyakoriak az iskolai kihágások. A fegyelmi eljárások legtöbbször a hiányzások terén

nyilvánulnak meg, s ezek sem igényelnek komolyabb, drasztikusabb intézkedéseket. Évtizedes tapasztalata során egyetlen, súlyosabb esettel találkozott, ahol a diák több héten keresztül került az iskolát és egyéb deviáns magatartási formákat is tanúsított; az eljárás vége eltanácsolás lett.

Megkérdeztem, mennyire tartja helyénvalónak a feltételes kizárást az intézményből, melyre azt válaszolta, hogy ahhoz, hogy egy ilyen komoly elhatározásra jusson egy iskolaigazgató nagyon nyomós oknak kell lenni és innét már nincs visszaút. Az ilyen helyzetben többszörösen újragondolja az iskola vezetősége és keresi az esetleges alternatív megoldások lehetőségeit. Amennyiben eltanácsolásra ítéltetik egy diák, onnét már nincs visszaút. Ez nagyban hozzájárul az iskola hírnevének és tiszteletének megtartásához.

Az érsekújvári Pázmány Péter Gimnáziumban kissé eltérő az iskolai rendtartás: „Az iskolai rendtartás meghatározza a tanulók és törvényes képviselőik jogait és kötelességeit, szerves része a Szervezeti Szabályzatnak, amely meghatározza az iskola minden alkalmazottjának jogait és kötelességeit.”

Az alábbiakban áttekintem azokat az intézményen belüli intézkedéseket, amelyek az iskolai szabálysértések során alkalmazhatók:

3.2 Megrovások

Késés a tanítási óráról:

2 alkalommal – osztályfőnöki figyelmeztetés

3-5 alkalommal – osztályfőnöki megrovás

6-8 alkalommal – igazgatói megrovás

9 vagy több alkalommal – magaviseleti érdemjegy rontás

3.2.1. Osztályfőnöki figyelmeztetés, megrovás:

a) kollégák szóbeli panaszai, illetve osztálykönyvi bejegyzések alapján;

b) 3 alkalommal a diáknak nincs ellenőrző könyve az iskolában;

c) cipőváltás elmulasztása;

d) hetesi feladatok elmulasztása;

e) dohányzás – első figyelmeztetés;

f) az osztályfőnök, tanárok, iskolatársak által észlelt egyéb kevésbé súlyos mulasztás;

g) ismétlődő késés a tanítási órákról;

h) 1 nap igazolatlan hiányzás;

i) két vagy több figyelmeztetés magaviseleti érdemjegy romlást eredményezhet.

3.2.2. Igazgatói megrovás:

- a) 2 nap igazolatlan hiányzás;*
- b) ismétlődő dohányzás, alkoholfogyasztás, egyéb bódító anyagok használata iskolai rendezvényeken, az iskola területén;*
- c) a 3.2.1.-ben felsorolt pontok ismétlődése esetén;*
- d) ismétlődő illetlen viselkedés;*
- e) iskolai vagyron szándékos megrongálása (a kár megtérítésével összekötve)*
- f) osztálytársak és tanárok szándékos becsapása;*
- g) a megrovással együtt járhat a magaviseleti jegy rontása, a tanuló kizárása az iskolából.*

3.2.3. Feltételes kizárás az iskolából:

- a) 5 nap igazolatlan hiányzás;*
- b) a diáktársak és tanárok egészségére veszélyes tevékenység;*
- c) a 3.2.2.-ben felsoroltak ismétlődése;*
- d) az oktatási folyamat illetve az iskola menetének akadályoztatása;*
- e) lopás;*
- f) szándékos egészségkárosítás;*
- g) zsarolás, kényszerítés;*
- h) vandalizmus;*
- i) rasszista megnyilvánulás;*
- j) ismétlődő durva megnyilvánulás;*
- k) ezzel összefügghet a magaviseleti érdemjegy romlása is (3. fokozat)*

3.2.4. Kizárás az iskolából:

- a) több mint 5 nap igazolatlan hiányzás;*
- b) a feltételes kizárás megrovásban támasztott feltételek megsértése;*
- c) a 3.2.2.-ben felsoroltak ismétlődő, durva megsértése;*
- d) magaviseleti érdemjegy rontása 4. fokozatra;*
- e) a tankötelezettség felső határának eléréséig a szülővel történt megegyezés alapján a diák mási középiskolába kerül;*

f) az osztályfőnök feljegyzést készít a tanulók kihágásairól, az intézkedések fogantatásáról, a tanulókkal és szüleikkel folytatott beszélgetésekről.

2.3 Iskolalátogatás, hiányzások igazolása:

- a) a tanuló 5 perccel a tanítás megkezdése előtt elfoglalja helyét, előkészíti a tanítási órára szükséges taneszközöket;
- b) november 3. és március 30. között köteles váltócipőt hordani, amelyet kabátjával együtt az osztálya számára kijelölt helységben tart;
- c) ha a kiskorú gyermek nem tud részt venni a tanításon előre látható ok miatt, a szülő írásban (bejegyzés az ellenőrzőbe), telefonon vagy személyesen bejelenti az osztályfőnöknek;
- d) a tanuló felszólítás nélkül azonnal köteles bemutatni osztályfőnökének a hiányzás igazolását. Amennyiben ezt a hiányzását követő 3 napon belül nem teszi meg, hiányzása igazolatlanak tekinthető;
- e) ha a tanuló hiányzása betegség miatt több mint 5 napig terjed, köteles orvosi igazolást hozni;
- f) az osztályfőnök kérhet orvosi igazolást rövidebb időszakokra terjedő hiányzásra is, főleg akkor, ha felmerül az iskolakerülés alapos gyanúja, de ebben az esetben köteles értesíteni a szülőket;
- g) a tanulót az alábbi módon lehet mentesíteni a tanítás alól, ha ismert a hiányzás oka:
  - i. egy tanítási óráról az óraadó tanár
  - ii. 1-2 napra az osztályfőnök
  - iii. több mint 2 napra igazgatói engedéllyel.
- h) amennyiben az iskolaköteles diák hiányzása nincs igazolva 3 napon belül, az iskola a törvény értelmében jelentést tesz az illetékes hivatalban;
- i) az iskolakötelezettség (ami 16 éves korig tart) után lévő tanuló esetében az eljárás a következő: igazolatlanul mulasztott 5 nap után, ha a felszólítás ellenére nem tud igazolást felmutatni, úgy kell tekinteni a tanulót, mint aki befejezte tanulmányait az iskolában;
- j) az igazolatlan hiányzás befolyásolhatja a magaviseleti osztályzatot is.

Tapasztalatom szerint a hiányzásokat komolyan veszik a diákok, mindig ügyelnek arra, hogy igazolva legyenek. Ugyanakkor, az iskolában töltött heteim alatt szembetűnt, hogy a tanulók helyenként provokatív felsőkben és egyéb kirívó viseletben jelentek meg a tanítási órákon. Mindemellett lányok festett arca és körme sem zavarta a tantestületet. Túlzások esetén a tanár figyelmeztette a diákat, de mivel az iskolai rendtartásban nem szerepelnek erre vonatkozó intézkedések, így a tanuló nem túlságosan foglalkozott a tanári megjegyzéssel.

Érdekességként megemlíteném, hogy a **320/2008-as Iskolaügyi Minisztérium Rendelete** alapján az általános iskolákra kimondja:

§.20/3): A tanulónak kötelessége tisztán, megfelelő, kirívó viseletet mellőzve megjelennie a tanítási órákon

míg a középiskolákra vonatkozóan nem született ilyen rendelet, de kivételek mégis akadnak.

Ez vonatkozik például a mobiltelefonok használatára is, amelyre vonatkozóan a törvény kimondja:

§.20/7): A tanítási óra alatt a tanulónak tilos használnia a mobiltelefont. Kizárólag indokolt esetben, a tanítási órát tartó tanító, osztályfőnök, igazgató vagy az általa megbízott helyettes jelenlétében használhatja.

A mobiltelefonokkal kapcsolatos szabályozás a két általam megvizsgált közoktatási intézményben a következőképpen jelenik meg:

- a gútai iskola szabályzatában: **3/1/.j)** *Az iskola épületében a tanítás alatt (7.55 – 15.10) tilos a mobiltelefonok használata.*

- az érsekújvári középiskola iskolai rendtartása szerint: **(2/6)g)** *A mobiltelefon használata az órákon, (kizárólag a táskában elhelyezve tarthatja telefonját kikapcsolva)*

Dicséretok, értékelések

Az általános iskolákra a 320/2008-as Iskolaügyi Minisztériumi Rendelete szerint:

§21. Dicséretok és egyéb értékelések

A) Dicséretok és egyéb értékelés kimagasló teljesítmények és kezdeményezések, becsületes és példamutató tevékenység következtében jár, a Közoktatási Törvény §58. alapján.

B) Jogosságáról a Pedagógiai Tanács határoz.

C) A szóbeli vagy írásbeli dicséretet az osztály- vagy az iskolai közösség előtt az osztályfőnök, az iskolaigazgató, annak helyettese vagy törvényes helyettesítő teheti meg.

D) Rendkívüli személyi esetekben, főként hősi tettekért, például emberi élet, vagy kimagasló anyagi tulajdon megmentése esetében a dicséretet vagy az egyéb jutalmat az iskolaiügyi minisztérium, közigazgatási szerv vagy a köztársasági elnök adhatja át.

E) A jó tettekért és példás magaviseletekért járó dicséretekről és egyéb jutalmakról írásos feljegyzés kerül be az osztálykönyvbe vagy a tanuló személyi adatlapjába.

A középiskolákra vonatkozó Nevelési Intézkedések 8/2009-R Működési Szabályzatok (Irányelvek) 22. Rendelete a következőképpen rendelkezik a dicséretekről:

22/1.: A helyes magatartásért, a tanulói kötelességek példás betartásáért, rendkívüli tanulói aktivitásáért, a tanuló becsületes munkájáért és cselekedetéért valamint a kitűnő közösségi viselkedéséért a tanulót dicséretben vagy egyéb jutalomban részesíthetik, ha mindezek pozitívan hatnak az osztály-és az iskolai közösségre.

22/2.: Dicséretben vagy egyéb jutalmi értékelésben részesítheti a tanulót az osztályfőnök, a nevelőtanár, a szakos tanár, a szakma mestere vagy az iskolaigazgató.

A konzervatóriumokban a csoportvezető tehet javaslatot az osztályfőnöknek indokolt dicséretre vagy egyéb jutalomra.

Rendkívüli példás cselekedet esetében a dicséretet vagy egyéb jutalmat kezdeményezheti a középiskola intézményének fenntartója, az iskolaiügy igazgatóhelyettese és a Szlovák Iskolaiügyi Minisztérium.

22/3.: A dicséretes és egyéb jutalmak megfontolása, megbeszélése a Pedagógiai Tanács által történik, a kiértékelés és az átadás ünnepi keretek között, nagyobb iskolai összejövetelek alkalmával zajlik.

A fent elemzett két közoktatási intézmény iskolai rendtartásában egy-egy apró részlet foglalja a dicséretesekkel:

7.4. Dicséretes (Nagyboldogasszony Gimnázium)

- írásbeli dicséret az óraadó tanártól a diákigazolványba;
- szóbeli osztályfőnöki dicséret az osztály előtt;
- írásbeli osztályfőnöki dicséret a diákigazolványba;

- szóbeli igazgatói dicséret az egész iskola előtt;
- oklevél;
- könyvjutalom.

3.1. Dicséret (Pázmány Péter Gimnázium)

3.1.1. Osztályfőnöki dicséret

- a) *kitűnő előmenetel – szóbeli dicséret;*
- b) *10 óra igazolt hiányzásig – szóbeli dicséret; (azért kap valaki dicséretet, mert csak 10 órát hiányzott egy félév alatt)*
- c) *iskola példás képvisellete járási fordulók – írásbeli dicséret /Tanulmányi (olimpiász) és nem csak tanulmányi versenyek (szavaló, vers-és prózamondó fordulók, színjátszó körben elért helyezések, matematikai-, rajzverseny stb.) A fordulók pedig a következőképpen alakulnak: körzeti, járási, kerületi és országos*
- d) *Aktivitás az osztálykollektívában – írásbeli dicséret (ez azért fontos, mert nem csak a tanulmányi előmenetelt dicsérik, hanem az egyéb aktivitást is)*

3.1.2. Igazgatói dicséret

- a) *iskola példás képvisellete (regionális fordulótól);*
- b) *példás cselekedetért;*
- c) *kitűnő tanulmányi eredményekért és példás iskolalátogatásért a gimnáziumi tanulmányai alatt.*

A dicséreteket a törzskönyvben is fel kell tüntetni.

Érdekes és fontos különbség a két iskola között, hogy az egyházi csak a fokozatot mondja meg, de azt nem, hogy az miért járt, vagyis a pedagógusi szabadság részévé teszi, miközben az érsekújvári gimnázium belső szabályzata ezt is tartalmazza.